

POSTANOWIENIE

Dnia 11 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury Diany Walczanow,
w sprawie **adw. M. Ł., adw. K. Ł., adw. Ż. G.**

obwinionych z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z § § 6, 8, 49 Zbioru Zasad Etyki
Adwokackiej i Godności Zawodu,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 sierpnia 2020 r.,

kasacji wniesionej przez pełnomocnika pokrzywdzonych

od orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury

z dnia 23 marca 2019 r., sygn. akt WSD (...),

zmieniającego orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Szczecińskiej Izby Adwokackiej
z dnia 21 maja 2018 r., sygn. akt SD (...),

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w kwocie
dwadzieścia złotych obciąża w częściach równych B. B., E. N., A.
N. i K. P., a nadto zasądza od każdego z nich na rzecz M. Ł. kwotę
720 (siedemset dwadzieścia) złotych i na rzecz K. Ł. kwotę 720
(siedemset dwadzieścia) złotych z tytułu zwrotu kosztów
sporządzenia i wniesienia odpowiedzi na kasację.**

UZASADNIENIE

Adwokat M. Ł. obwiniony został o to, że działając jako pełnomocnik z wyboru E. N. i J. P., a także jako pełnomocnik substytucyjny adwokat K. Ł., reprezentującej A. B. i K. P. oraz adwokat Ż. G., reprezentującej A. N. i B. B. w sprawie z powództwa Spółdzielni Mleczarskiej „(...)” w G., prowadzonej przez Sąd Okręgowy w S. pod sygnaturą I C (...), poczynając od dnia 9 marca 2012 r. do dnia 23 maja 2013 r., kiedy mandanci samodzielnie pozyskali wiedzę o sprawie na skutek zapoznania się z aktami sprawy, podejmował działania w sprawie na szkodę swoich klientów, w szczególności nie uiszczał opłaty sądowej od zarzutów nakazu zapłaty i nie wniósł w terminie skargi na orzeczenie Referendarza Sądowego z dnia 7 lutego 2012 r. o częściowym zwolnieniu pozwanych z kosztów, nie informował klientów o postępach i wyniku sprawy, w tym o braku uiszczenia opłaty sądowej od zarzutów od nakazu zapłaty, unikał kontaktu z klientami oraz podejmował czynności rodzące po stronie klientów dodatkowe koszty bez konsultacji z nimi, w szczególności inicjował postępowania o przywrócenie terminu do wykonania określonych czynności, czy złożenia pism, to jest o przewinienie dyscyplinarne z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z §§ 6, 8, 49 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu.

Adwokat K. Ł. obwiniona została o to, że działając jako pełnomocnik z wyboru A. B. i K. P., pozwanych w sprawie z powództwa Spółdzielni Mleczarskiej „(...)” w G., prowadzonej przez Sąd Okręgowy w S. pod sygnaturą I C (...), poczynając od daty udzielenia jej pełnomocnictwa, tj. od dnia 6 grudnia 2011 r. do dnia 23 maja 2013 r., kiedy mandanci samodzielnie pozyskali wiedzę o sprawie na skutek zapoznania się z aktami sprawy, nie interesowała się sprawą, nie czuwała nad jej biegiem oraz nie informowała klientów o postępach, skutkach podejmowanych w procesie przez pełnomocnika substytucyjnego czynności i wyniku sprawy, to jest o przewinienie dyscyplinarne z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z §§ 6, 8, 49 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu.

Adwokat Ż. G. obwiniona została o to, że działając jako pełnomocnik z wyboru B. B. i A. N., pozwanych w sprawie z powództwa Spółdzielni Mleczarskiej „(...)” w G., prowadzonej przez Sąd Okręgowy w S. pod sygnaturą I C (...), poczynając od daty udzielenia jej pełnomocnictwa, tj. od dnia 6 grudnia 2011 r. do dnia 23 maja 2013 r., kiedy mandanci samodzielnie pozyskali wiedzę o sprawie na

skutek zapoznania się z aktami sprawy, nie interesowała się sprawą, nie czuwała nad jej biegiem oraz nie informowała klientów o postępach, skutkach podejmowanych w procesie przez pełnomocnika substytucyjnego czynności i wyniku sprawy, to jest o przewinienie dyscyplinarne z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z §§ 6, 8, 49 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu.

Sąd Dyscyplinarny (...) Izby Adwokackiej, orzeczeniem z dnia 21 maja 2018 r., SD – (...), uznał adw. M. Ł. za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego opisanego powyżej, z tą zmianą, że poczynając od dnia 9 marca 2012 r. do dnia 28 stycznia 2015 r. podejmował działania w sprawie na szkodę swoich klientów, w szczególności nie uiścił opłaty sądowej od zarzutów nakazu zapłaty i nie wniósł w terminie skargi na orzeczenie Referendarza Sądowego z dnia 7 lutego 2012 r. o częściowym zwolnieniu pozwanych z kosztów, nie informował rzetelnie klientów o postępach, wyniku sprawy i skutkach podejmowanych przez siebie czynności oraz wprowadził w błąd klientów co do woli uzyskania przez nich odszkodowania z ubezpieczenia, co jednak nie nastąpiło, to jest za winnego przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z §§ 6, 8, 49 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu i za przewinienie to wymierzył mu karę dwóch lat zawieszenia w czynnościach zawodowych.

Tym samym orzeczeniem Sąd Dyscyplinarny uznał adw. K. Ł. za winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego opisanego powyżej, z tą zmianą, że poczynając od daty udzielenia jej pełnomocnictwa, tj. od dnia 6 grudnia 2011 r. do dnia 28 kwietnia 2016 r., nie interesowała się sprawą, nie czuwała nad jej biegiem oraz nie informowała klientów o postępach, skutkach podejmowanych w procesie przez pełnomocnika substytucyjnego czynności i wyniku sprawy, nie uiściła opłaty sądowej od zarzutów od nakazu zapłaty i nie podjęła żadnych działań zmierzających do wyjaśnienia sprawy, pomimo zgłoszenia przez klientów wobec niej roszczeń, to jest za winną przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z §§ 6, 8, 49 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu i za przewinienie to wymierzył jej karę trzech miesięcy zawieszenia w czynnościach zawodowych.

Ponadto adw. Ż. G. uznana została za winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego opisanego powyżej, z tą zmianą, że poczynając od daty udzielenia

jej pełnomocnictwa, tj. od dnia 6 grudnia 2011 r. do dnia 12 stycznia 2016 r., nie interesowała się sprawą, nie czuwała nad jej biegiem oraz nie informowała klientów o postępach, skutkach podejmowanych w procesie przez pełnomocnika substytucyjnego czynności i wyniku sprawy, nie uiściła opłaty sądowej od zarzutów od nakazu zapłaty i nie podjęła żadnych działań zmierzających do wyjaśnienia sprawy, pomimo zgłoszenia przez klientów wobec niej roszczeń, to jest za winną przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z §§ 6, 8, 49 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu i za przewinienie to wymierzył jej karę nagany.

Odwołania od tego orzeczenia wnieśli Rzecznik Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w S., obwinieni adw. M. Ł. i K. Ł. oraz obrońca adw. Ż. G.

Po rozpoznaniu odwołań, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 23 marca 2019 r., WSD (...), na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 i 9 k.p.k. uchylił orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego (...) Izby Adwokackiej i umorzył postępowanie w sprawie.

Kasację od tego orzeczenia wniósł pełnomocnik pokrzywdzonych. Zaskarżył orzeczenie w całości i zarzucił mu rażące naruszenie prawa, to jest art. 95 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z:

- art. 94 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez ich niezastosowanie i brak wykazania w zaskarżonym orzeczeniu uzasadnienia dla przyjęcia, iż czyny zarzucane obwinionym nie stanowiły czynów ciągłych, iż nastąpiła zmiana opisu czynu wykraczająca poza ramy skargi a w konsekwencji, że czyny uległy przedawnieniu;
- art. 6 i 12 k.k. poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że czas wykroczenia polegającego na braku informowania klientów o przebiegu sprawy i braku interesowania się sprawą ogranicza się do pierwszego z zaniechań, podczas gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, że trwa on dopóki nie wygaśnie stosunek pełnomocnictwa lub nie zakończy się postępowanie;
- art. 14 k.p.k. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że zmiana opisu czynu i czasu jego popełnienia odnosząca się do tożsamego zespołu historycznych zachowań wyczerpujących znamiona wykroczenia narusza zasadę skargowości.

Pełnomocnik pokrzywdzonych wniósł „o zmianę zaskarżonego orzeczenia w całości i oddalenie odwołań obwinionych”, ewentualnie uchylenie zaskarżonego

orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca obwinionych M. Ł. i K. Ł. złożył pisemną odpowiedź na kasację, w której wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej oraz o zasądzenie od pokrzywdzonych na rzecz obwinionych zwrotu wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem obrońcy w kwotach po 3 000 złotych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przed rozpoznaniem kasacji Sąd Najwyższy orzekający w Izbie Karnej był zmuszony rozważyć kwestię właściwości. Zgodnie z art. 27 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym sprawy dyscyplinarne sędziów i przedstawicieli innych zawodów prawniczych rozpoznawane są w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Kasacja od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury powinna być, zgodnie z tym przepisem ustawy, rozpoznawana w Izbie Dyscyplinarnej. Od chwili utworzenia tej Izby kwestionowano jednak jej nadzwyczajne uprawnienia oraz uprawnienia Prezesa kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej, a także sposób powołania sędziów w niej orzekających, uznając, że kompleksowa ocena tych rozwiązań ustawowych i przyjętego trybu postępowania prowadzi do wniosku, że sądy dyscyplinarne utworzone w ramach Izby nie mają cech niezależności i bezstronności, które odnosić się powinny do każdego sądu w ramach polskiego porządku prawnego, a także porządku prawnego Unii Europejskiej. Powyższe zastrzeżenia sformułowano nie tylko w publikacjach o charakterze naukowym (zob. m. in. W. Wróbel, *Izba Dyscyplinarna jako sąd wyjątkowy w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji RP*, *Palestra* z 2019 r., nr 1-2, s. 17-35), ale przede wszystkim oceny bezstronności i niezależności Izby Dyscyplinarnej dokonano w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego.

Na skutek zadanych pytań prejudycjalnych, status Izby Dyscyplinarnej i orzekających w jej ramach sądów dyscyplinarnych, stały się przedmiotem rozważań Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 19 listopada 2019 r. (C 585/18, C 624/18 i C 625/18). W uzasadnieniu tego wyroku podkreślono, że art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej stoi na przeszkodzie rozstrzygnięciu

sporów dotyczących stosowania prawa Unii przez organ niebędący niezawisłym i bezstronnym sądem w rozumieniu tego artykułu. Dzieje się tak wtedy, gdy okoliczności, w jakich organ ten został utworzony, jego cechy oraz sposób, w jaki powołani zostali jego członkowie mogą w przekonaniu jednostek wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych.

Sąd Najwyższy w wyroku z 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18, biorąc pod uwagę przytoczone wyżej orzeczenie TSUE, stanowiące odpowiedź na zadane pytania, po przeprowadzeniu analizy przesłanek w nim wskazanych uznał, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 6 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ta sama konstatacja znalazła się w treści uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20 (zob. pkt 1 i 4 uchwały). Uchwała ta mimo późniejszych zmian wprowadzonych do ustawy o Sądzie Najwyższym i orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego zachowuje swą aktualność i wiążący składy Sądu Najwyższego charakter.

W tym samym czasie Komisja Europejska złożyła do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wnioski o zastosowanie środków tymczasowych w odniesieniu do funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej SN wobec niezapewnienia niezależności i bezstronności tego organu, przy czym wniosek dotyczył postępowań dyscyplinarnych prowadzonych w Polsce przeciwko sędziom. Postanowieniem z 8 kwietnia 2020 r., C-791/19, Trybunał Sprawiedliwości zawiesił możliwość orzekania Izby Dyscyplinarnej w sprawach dyscyplinarnych sędziów. W związku z sentencją tego postanowienia Izba Dyscyplinarna i Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego (zob. pismo z dnia 12 czerwca 2020 r. skierowane do Rzecznika Praw Obywatelskich) uznają, że składy orzekające w Izbie Dyscyplinarnej, utworzone z sędziów tej Izby, mogą orzekać we wszystkich innych sprawach powierzonych Izbie Dyscyplinarnej przez ustawę, w tym w sprawach dyscyplinarnych przedstawicieli innych zawodów prawniczych oraz w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.

Ze stanowiskiem tym nie można się zgodzić. W wymienionych orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego wskazano okoliczności, które podają w wątpliwość niezależność i bezstronność sądów dyscyplinarnych orzekających w ramach Izby. Okoliczności te mają uniwersalny charakter i nie ograniczają się do postępowań dyscyplinarnych prowadzonych przeciwko sędziom. W tym stanie rzeczy, do czasu wydania orzeczenia w przedmiocie wniosku Komisji Europejskiej do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bez względu na interpretację ograniczeń przedmiotowych wskazanych w postanowieniu z 8 kwietnia 2020 r., Izba Dyscyplinarna powinna powstrzymać się od orzekania we wszystkich kategoriach należących do jej właściwości spraw. Sytuacja w tym zakresie mogłaby ulec zmianie także na skutek ewentualnych zmian ustawowych eliminujących sformułowane w orzeczeniach zastrzeżenia. Do tego czasu rozpoznanie sprawy przez Sąd Najwyższy, ale nie w ramach Izby Dyscyplinarnej, wyeliminuje możliwość kontestowania orzeczenia w przyszłości, co leży w interesie stron postępowania i wymiaru sprawiedliwości.

Pogląd taki wyrażała poprzednio urzędująca Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego, która skierowała niniejszą sprawę do rozpoznania w Izbie Karnej. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym kasację od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury uznał, że wobec niemożności orzekania sądu w ramach Izby Dyscyplinarnej, a także wobec biegu czasu w kontekście zarzutów kasacji kwestionujących upływ terminu przedawnienia należało rozpoznać kasację w Izbie Karnej.

Wobec uznania kasacji pełnomocnika pokrzywdzonych za oczywiście bezzasadną i przedstawienia ustnych motywów tego rozstrzygnięcia w trakcie ogłaszania postanowienia, pisemne uzasadnienie rozstrzygnięcia będzie miało charakter skrótowy. Sąd Najwyższy uznał za trafne rozumowanie przedstawione w uzasadnieniu orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury. W rzeczywistości doszło w orzeczeniu sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji do wyjścia poza granice zarzutów sformułowanych we wniosku o ukaranie i to nie tylko w znaczeniu czasowym, ale przede wszystkim w przypisaniu obwinionym nowych innych zachowań, których nie było w zarzutach. Porównanie treści zarzutów i opisu czynów przypisanych obwinionym w orzeczeniu pierwszoinstancyjnym prowadzi do

wniosku, że po dniu 23 maja 2013 r. działania i zaniechania obwinionych miały inny charakter aniżeli opisane w zarzutach. Inna była wiedza pokrzywdzonych o stanie sprawy i inne były lub mogły być zamiary obwinionych. Zauważyć trzeba, że w okresie wskazanym w opisach czynów przypisanych wytoczone zostały przez pokrzywdzonych przeciwko obwinionym powództwa cywilne w związku z ich postępowaniem. Można zastanawiać się, czy zachowania obwinionych po dacie końcowej wskazanej w zarzutach mogą ewentualnie stanowić przedmiot odrębnych zarzutów, nie można było jednak, bez zgody obwinionych, rozszerzyć opisu czynów w sposób w jaki uczynił to sąd dyscyplinarny pierwszej instancji, na co trafnie zwrócił uwagę sąd dyscyplinarny drugiej instancji. Wywód zawarty w uzasadnieniu jego orzeczenia, wbrew twierdzeniom kasacji, spełnia wymagania stawiane uzasadnieniom orzeczeń (tak postanowień jak i wyroków) i rozumowanie w nim zawarte jest klarowne i może być poddane kontroli. Naturalną konsekwencją tego rozumowania i upływu czasu było umorzenie postępowania.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.